

שנה של הפגנות בעזה: 11 חקירות מצ"ח, מראית עין אחת.

נייר עמדה של בצלם, מארס 2019

מזה שנה מתקיימות הפגנות בהשתתפות אלפי פלסטינים סמוך לגדר ברצועת עזה, בדרישה להסרת המצור המוטל על הרצועה ולמימוש זכות השיבה. עד סוף פברואר נהרגו בהפגנות אלה 200 פלסטינים, בהם לפחות 39 קטינים, ולמעלה מ-6,300 נפצעו מאש חיה – תוצאה ישירה של הוראות פתיחה באש בלתי חוקיות בעליל שניתנו לכוחות בשטח, המתירות ירי במפגינים שאינם מסכנים איש. תוצאות אלה גררו ביקורת קשה נגד ישראל, בעיקר בקרב הקהילה הבינלאומית. למרות ביקורת זו, ישראל סירבה – והיא עדיין מסרבת – לשנות את הוראות הפתיחה באש. הירי נמשך, ומספר ההרוגים והפצועים עולה מדי שבוע.

במקום לשנות מן היסוד את התנהלותה, הודיעה ישראל – כדרכה בקודש – כי היא תחקור "מקרים חריגים" שאירעו במהלך ההפגנות. זוהי הודעה שגרתית שישראל נוהגת לפרסם בכל פעם שהביקורת עליה גוברת, בדרך כלל בעקבות עלייה משמעותית במספר הפלסטינים שהורגים כוחותיה. כך היה, בין השאר, לאחר "מבצע עופרת יצוקה" בינואר 2009 ולאחר "מבצע צוק איתן" בקיץ 2014.

מטרת ההכרזה על "חקירת חריגים" היא לשכך את הביקורת ברגעי מפתח, עד יעבור זעם ותשומת הלב הבינלאומית תוסט לעניין אחר – וחוזר חלילה. ואולם מעבר לתפקיד שהן ממלאות במאמץ הישראלי להשתקת הביקורת הבינלאומית, אין כל משמעות לחקירות שמבצעת מערכת אכיפת החוק הצבאית, בניצוחו של הפרקליט הצבאי הראשי. ה"חקירות" אינן מובילות לנקיטת צעדים נגד מי מהאחראים לפגיעה בפלסטינים, שכן מלכתחילה הן לא בוחנות את אחריותם של הדרגים שקבעו ואישרו את המדיניות ואת הפקודות הבלתי חוקיות; הן אינן מרתיעות את הכוחות המשרתים בשטח שכן הן כה מעטות וגם אלה שנפתחו – נסגרות ברובן בלא כלום; והן אינן עושות צדק עם הקורבנות ועם משפחותיהם.

כל זה אינו מקרי: מערכת אכיפת החוק הצבאית לא נועדה להבטיח מתן דין וחשבון, אלא היא מערך טיוח מאורגן שמטרתו הפוכה בדיוק. למרות זאת, המהלך התעמולתי של ישראל בדמות ההודעה על פתיחה בחקירה, מהלך אותו היא ממחזרת בכל פעם באותו אופן בדיוק – מצליח שוב ושוב להשיג את מטרתו, לפחות עד כה. זהו אינו עניין תיאורטי: כשמהלכי הסחת דעת תעמולתיים מצליחים למנוע מתן דין וחשבון, המחיר משולם בחיי אדם. אסור לתת לכך להתרחש גם הפעם.

הגרסה הרשמית: אנחנו חוקרים, הכל בסדר.

השלב הראשון בטיוח הוא בדיקה של "המנגנון המטכ"לי לתחקור אירועים חריגים" (להלן: המנגנון). בתשובת המדינה לבג"ץ בעתירות שהוגשו באפריל 2018 נגד חוקיות הוראות הפתיחה באש המיושמות בהפגנות, היא הבהירה כי "משימת המנגנון הינה קיום בירור עובדתי מקיף של האירועים ואיסוף נתונים וחומרים רלוונטיים, על מנת לספק למשיב 2 [הפצ"ר] מידע עובדתי מלא ככל הניתן הנדרש לקבלת הכרעה בשאלה אם קיים חשד סביר לביצוע העבירה הפלילית, המצדיק פתיחה בחקירה"¹.

בפברואר 2019 פרסם דובר צה"ל מסמך שעסק בהרחבה בהפגנות ברצועת עזה ובתגובת הצבא עליהן. המסמך, שנכתב באנגלית בלבד ופורסם סמוך למועד פרסום מסקנותיה של ועדת החקירה של מועצת זכויות האדם של האו"ם בנושא זה, כולל פרק נפרד העוסק בחקירתם של האירועים.² בפרק זה מגדיר דובר צה"ל את תפקידו של המנגנון באופן רחב יותר מהאופן בו תואר בתשובת המדינה. לדבריו, המידע שאוסף המנגנון משמש את הפצ"ר הן לצורך הכרעה האם לפתוח בחקירה פלילית במקרים ספציפיים והן לצורך הפקת לקחים ומתן המלצות מבצעיות שיפחיתו את הסיכון להתרחשותם של אירועים חריגים בעתיד.

למנגנון הוענקו סמכויות נרחבות המאפשרות לו לאסוף מידע וחומרים מכל מקור שהוא מבקש ולזמן עדים מתוך הצבא ומחוצה לו. הוא משתמש בסמכויות אלה כדי לאסוף, בין השאר, מידע בנוגע לשימוש בכוח ולתוצאותיו, לפריסת הכוחות והציוד שהשתמשו בו, להיערכות הכוחות לאירועים וכן מידע מודיעיני. בנוסף

¹ סעי' 47 לתגובה מטעם המדינה בבג"ץ 3003/18, יש דין נ. ראש המטה הכללי של צה"ל.

² [Gaza Border Events: Questions & Answers](#), המסמך פורסם באתר של דובר צה"ל.

אוסף המנגנון מידע גלוי שפורסם במדיה חברתית. דובר צה"ל טען כי חומרים אלה מסייעים להרכבת תמונה מלאה בנוגע לפעולות הצבא בכל אחד מהמקומות שבהם התקיימו הפגנות ולאופן יישום ההוראות וההחלטות שהתקבלו על ידי הקצינים בשטח.

על פי המסמך, כבר ב-4.4.18, ימים ספורים לאחר ההפגנה הראשונה, הנחה הרמטכ"ל את המנגנון להתחיל בעבודתו ולהעביר את ממצאיו לפצ"ר. לצורך כך הוקם בתוך המנגנון צוות מיוחד, המורכב מקצינים בכירים בעלי ידע מקצועי רלוונטי, בסדיר ובמילואים, ובכלל זה יועצים משפטיים – כולם מחוץ לשרשרת הפיקוד באירועים אלה.

למנגנון זה הופנו כל המקרים שבהם נכתב בדו"חות המבצעיים שפלסטינים נהרגו או שכך דווח בכלי התקשורת, תוך מתן עדיפות לטענות בדבר הרג של קטינים, אנשי צוות רפואי ועיתונאים. לא ידוע בכמה מקרים טיפל המנגנון ודובר צה"ל רק מציין כי יותר משישים מקרים הופנו אל המנגנון על ידי ארגונים ובשם משפחות הקורבנות. על פי המסמך, על בסיס החומרים שהועברו לו על ידי המנגנון, הורה הפצ"ר עד היום על פתיחתן של חמש חקירות בנוגע ל-11 פלסטינים שנהרגו במהלך ההפגנות – וכולן עדיין מתנהלות. הדובר לא פירט במסמך באילו מקרים נפתחה חקירה, מדוע נבחרו דווקא מקרים אלה ואילו פעולות חקירה בוצעו עד עתה. פירוט המקרים הנחקרים פורסם רק לאחר כחודש.³

התגובה הבינלאומית: מברכים על החקירות

כפי שצפתה ישראל, ההודעה על תחילת עבודתו של המנגנון בנוגע להרוגים בהפגנות התקבלה בברכה על ידי הקהילה הבינלאומית והצליחה להרגיע את הביקורת נגד מדיניות הפתיחה באש שהיא מיישמת במהלך הפגנות.

כך, למשל, הודיע משרד החוץ הבריטי כי הממשלה מודאגת ממספרם הגבוה של ההרוגים והפצועים הפלסטינים במהלך ההפגנות וכי הוא מקדם בברכה את התחייבותה של ישראל לחקור את האירועים. המשרד הוסיף שיש לפרסם את ממצאי החקירות ושם ימצא שמישהו נהג שלא כשורה – יש לנקוט נגדו צעדים.⁴

גם בדיון שהתקיים במועצת הביטחון ב-26.4.18, בעקבות מספרם הרב של ההרוגים והפצועים בהפגנות פחות מחודש לאחר שהחלו, בירך המתאם המיוחד של האו"ם לתהליך השלום, ניקולאי מלדנוב, את ישראל על הקמת צוות לבחינת השימוש בכוח במהלך ההפגנות. בהמשך, התייחסו כמה מהמדינות בחיוב להודעתה של ישראל על נכונותה לחקור ועל תחילת עבודתו של המנגנון, ובהן צרפת, פולין והולנד וכן האיחוד האירופי.⁵

להבדיל, 11 חודשים מראשית ההפגנות, לאחר שמספר ההרוגים והפצועים המשיך והאמיר, קבעה ועדת הבדיקה בנוגע להפגנות בעזה, שהוקמה על ידי מועצת זכויות האדם של האו"ם, כי יש יסוד סביר להאמין שפרט למקרים בודדים, הירי של כוחות הביטחון בוצע תוך הפרה חמורה של משפט זכויות האדם ושל המשפט ההומניטארי הבינלאומי, ושחלק מההפרות הללו יכולות להוות פשעי מלחמה ואף פשעים נגד האנושות. הוועדה מציינת כי בעבר נכשלה הממשלה שוב ושוב בקיום חקירות משמעותיות ובהעמדה לדין של קצינים ושל חיילים בגין עבירות שבוצעו נגד פלסטינים, מה שמעמיד בספק את כנות כוונותיה לבחון כעת את פעולות הצבא והדרג המדיני – שניסחו ואישרו את הוראות הפתיחה באש שהנחו את פעולות הצבא במהלך ההפגנות ופיקחו על יישומן.⁶

אולם למרות אמירות נחרצות אלה בגוף הדו"ח, הוועדה דורשת – באופן הסותר את מסקנותיה בנוגע לסירובה הקבוע של ישראל לקיים חקירות של ממש – כי זו תחקור מקרי מוות ופציעה נוספים, הדומים במהותם לאלה שבגינם נפתחו כבר חקירות.⁷ בנוסף, במסיבת העיתונאים הכריז יו"ר הוועדה סנטיאגו קנטון כי "הנטל הוא עכשיו על ישראל לחקור את כל מקרי המוות והפציעה שקשורים להפגנות, במהירות, ללא משוא פנים ובאופן

³ ניב קובוביץ, [מ"ח חוקרת את מותם של שמונה פלסטינים נוספים בגבול עזה](#), הארץ, 13.3.19.

⁴ UK Parliament, Israel - Palestinians: [Written question](#) – 135976

⁵ Security Council, [The situation in the Middle East, including the Palestinian question](#), 8244th meeting, 26 April 2018

⁶ Human Rights Council, [Report of the independent international commission of inquiry on the protests in the Occupied Palestinian Territory](#), art. 111.

⁷ שם, סעי' 108

עצמאי בהתאם לסטנדרטים הבינלאומיים, לקבוע האם בוצעו פשעי מלחמה או פשעים נגד האנושות, על מנת שאלה שיימצאו אחראים לכך אכן ישאו באחריות".⁸

שופטי בג"ץ: נחה דעתנו, סומכים על החקירות

מוקדם יותר במהלך שנת ההפגנות, הפעלת המנגנון והבטחתה של ישראל לחקור "אירועים חריגים" הניחו את דעתם של שופטי בג"ץ. המשנה לנשיאה, השופט חנן מלצר, שכתב את פסק הדין העיקרי בעתירה בנושא, קיבל במלואה את גרסת המדינה שהוצגה בפניו. כך, הוא קובע שההפגנות היו "אירועים המוניים ואלים", ש"רובם התרחשו בהכוונת ארגון הטרור חמאס", ושהם כללו "התנגשויות מאורגנות, מכוונות ומשמעותיות עם כוחות הביטחון של ישראל, כמו גם ניסיונות לפגוע בתשתיות ביטחוניות, ומתוכם ובחסותם בוצעו אף פיגועים". בנוגע להוראות, קובע השופט מלצר כי הן מתירות ירי אש חיה רק כאשר "נשקפת סכנה ממשית, מיידית וקרובה לכוחות צה"ל, או לאזרחים ישראלים", וכי השימוש באש חיה יעשה רק כאמצעי אחרון, כאשר אמצעים אחרים לא הועילו להסרת הסכנה. במקרה כזה, "ורק אז – ההוראות מתירות, על-פי מה שנמסר לנו, ירי מדויק לעבר רגליו של מפר סדר מרכזי, או מסית מרכזי, זאת במטרה לאיין את הסכנה הקרובה והצפויה".

את ההתמודדות עם הסתירה בין התיאור הסטרילי של הוראות הפתיחה באש בפסק הדין לבין המציאות, שבה כתוצאה מיישום הוראות אלה בדיוק עולה משבוע לשבוע מספרם של ההרוגים והפצועים – משאיר השופט מלצר לעתיד ומטיל אותה באופן בלעדי על מנגנוני החקירה של הצבא: הננו מניחים עם זאת כי ריבוי ההרוגים והפצועים עד הנה, והעובדה שעל פי הנטען על-ידי העותרים, רבים נפגעו בחלקי גוף עליונים, ואחדים גם בגב – יביא מחד גיסא להפקת לקחים לגבי האפשרויות לשימוש באמצעים חליפיים לא קטלניים ככל האפשר, ומאידך גיסא לבדיקה מעמיקה, באמצעות המנגנונים שנזכרו כאן, לגבי מה שקרה בעבר.⁹

בפועל: מנגנון טיוח גרידא

עשרות שנים של חקירות – עם המנגנון המטכ"לי החדש יחסית, או בלעדיו – מעידות שוב ושוב שהחקירות אינן אלא מנגנון טיוח. אחרי שיישם מדיניות הפעלת כוח צבאי שהביאה לאלפי הרוגים, עשרות אלפי פצועים ולמעלה ממאה אלף אנשים שנותרו חסרי קורת גג לאחר שביתם הופצץ, לא נותר לצבא דבר לנופף בו מלבד עצם ניהולה של חקירה, בנוגע למקרים חריגים בלבד. למעט עלה תאנה כזה או אחר – שהמדינה אינה מפספסת הזדמנות לנצל לצרכים תעמולתיים – בחלוף מספיק זמן כל החקירות נסגרו בלא כלום, תוך קביעה כי כל המעורבים פעלו כחוק ומבלי שבכלל נבחנה המדיניות עצמה.

לפני עשר שנים, במהלך "מבצע עופרת יצוקה", הרגה ישראל 1,391 פלסטינים, שלפחות 759 מהם (55%) לא השתתפו בלחימה, בהם 318 נערים וילדים מתחת לגיל 18. ישראל אף הרסה אז יותר מ-3,500 בתים מגורים, הותירה רבבות בני אדם ללא קורת גג וגרמה נזק עצום למבנים ולמתקני תשתית. פצועים דיממו למוות כשהצבא מנע מהם להגיע לבתי החולים, פלסטינים נורו כשנופפו בדגל לבן. כדי להכשיר את כל אלה, החלה מערכת הטיוח המשומנת לפעול: הפרקליטות הצבאית "בחנה" יותר מ-400 אירועים, והורתה על פתיחתן של לפחות 52 "חקירות". מסקנת הפרקליט הצבאי הראשי בכל המקרים הייתה שהכול נעשה כחוק, למעט שלושה מקרים בהם הורשעו חיילים – בגין גניבה, בגין שימוש בילד כמגן אנושי ובגין שימוש בלתי חוקי בנשק.

ושוב לפני ארבע שנים וחצי, ב"מבצע צוק איתן": ישראל הרגה 2,203 פלסטינים, מתוכם 1,392 (63%) שלא השתתפו בלחימה, 528 מהם היו מתחת לגיל 18. כ-18,000 בתים נהרסו או ניזוקו קשות ויותר מ-100,000 פלסטינים נותרו חסרי בית. משפחות שלמות נהרגו בעת שביתן הופצץ מהאוויר. גלגלי הטיוח החלו מיד לפעול: הפעם הקימה הפרקליטות הצבאית "מנגנון חקירה מיוחד", שחקר ובדק מקרים שהוגדרו "חריגים" והעביר את המלצותיו לפצ"ר. גם הפעם נקבע כי הכול חוקי וכשר, למעט מקרה אחד שבו הורשעו שלושה חיילים בגין גניבת 2,420 ש"ח. מלאכת הטיוח טרם הושלמה: חלק מה"חקירות" עדיין נמשכות.

⁸ ר' הודעה לעיתונות, [ועדת הבדיקה של האו"ם בנוגע להפגנות בעזה: אין הצדקה לירי הישראלי באש חיה לעבר מפגינים](#), מיום 28.2.19.

⁹ בג"ץ 3003/18, יש דין נ. ראש המטה הכללי של צה"ל.

לאחר "צוק איתן" כמו גם לאחר "עופרת יצוקה", מנגנון הטיוח הכשיר הכול בדיעבד, תוך הסתמכות על פרשנות מופרכת, שגויה משפטית, המבוססת על תפיסת עולם בלתי נסבלת מבחינה מוסרית. האחראים האמיתיים כלל לא נחקרו: לא הדרג המדיני – זה שקבע את המדיניות, גיבה אותה ועודד אותה, לא הדרג הפיקודי הבכיר שיישם את המדיניות ולא הפצ"ר – שאישר מלכתחילה את ההוראות הבלתי חוקיות ואת המדיניות הקטלנית, והרי הוא לא יורה על חקירה נגד עצמו.

אין כל בסיס רציונלי לצפות שהפעם התוצאות יהיו שונות. הרי שוב המנגנון בוחן רק מקרים שהוגדרו "חריגים" בעוד המדיניות עצמה, ובכלל זה הוראות הפתיחה באש המאפשרות ירי אש חיה במפגינים שאינם מסכנים איש, כלל אינה נבחנת. ישראל הכריזה בריש גלי על מדיניות זו וקבעה כי היא חוקית וראויה עוד לפני שהחלו ההפגנות, אותן מיהרה ישראל למסגר כבלתי לגיטימיות, טענה שהן מתקיימות "בהכוונת ארגון הטרור חמאס", וסיווגה את המשתתפים בהן כ"מתחבלים". בהתאם – גורמים רשמיים הבהירו שהוראות הפתיחה באש יאפשרו ירי קטלני במי שינסה לפגוע בגדר ואף בכל מי שיתקרב אליה.¹⁰ גם לאחר שהחלו האירועים, ותוצאות יישומן של הוראות אלה התבררו, המשיכו גורמים רשמיים להגן עליהן, לטעון שהן חוקיות וראויות – אף כי בניגוד לניסוחים קודמים הקפידו הפעם לציין כי הן מתירות ירי קטלני רק כאמצעי אחרון, ורק במקרים שבהם נשקפת סכנה מיידית לפגיעה בכוחות הביטחון או באזרחים ישראלים.¹¹ אלא שניסוחים יחצ"ניים לחוד ומציאות לחוד: בכל מקרה, בשטח, ירי אש חיה במפגינים שלא נשקפת מהם סכנה ממשית, ממרחק, נמשך.

אמנם, במסמך שפרסם לאחרונה דובר צה"ל, הוא רמז לכך שהמנגנון בוחן גם את המדיניות עצמה. ואולם, ברור שהמידע שאוסף המנגנון לא משמש אותו או את הפצ"ר לצורך הערכת חוקיותן של הפקודות או המדיניות, ואי אפשר להימלט מהמסקנה שהצהרותיו אלה של דובר צה"ל נועדו אף הן רק לצורך השתקת הביקורת ולצרכי תעמולה בלבד. הרי בשום מקום אחר במסמך זה, שאורכו למעלה ממאה עמודים, לא מועלה ספק, ולו קל שבקלים, בנוגע לחוקיותן של ההוראות שניתנו לכוחות בשטח ולא נמתחת ביקורת כלשהי על המדיניות שנקבעה לצורך התמודדות עם ההפגנות.

ברי אם כן כי גם הפעם לא נחקרה ולא תיחקר המדיניות שמיישם הצבא, ולא תיבחנה הוראות הפתיחה באש אשר זכו מתחילת ההפגנות לגיבוי מוחלט מכל הגורמים: הדרג המדיני והדרג הצבאי הבכיר הגנו על ההוראות בנחישות (והיו בהם שאף קראו להחמירן); הפצ"ר, המכריע בנוגע לפתיחה בחקירות ובהליכים משפטיים, הוא שניסח את ההוראות מלכתחילה ואישר את חוקיותן, ומטבע הדברים לא יורה על חקירה נגד עצמו; ופרקליטות המדינה הגנה עליהן בפני שופטי בג"ץ, שפסקו כי אין בהן כל פסול והבעיה, אם יש כזו, נעוצה ביישומן במקרים ספציפיים בלבד – עניין שאותו ראוי שיחקר, בעתיד, הצבא עצמו.

בסופו של יום, לאחר עוד בדיקה ועוד חקירה ועוד תהליכים חסרי משמעות, נגיע בדיוק לאותו המקום: גם הפעם, נחקרים רק מקרים שמוגדרים "חריגים", שבהם אנשי כוחות ביטחון בודדים, בדרגים נמוכים, ייחשדו לכל היותר בחריגה מהוראות הפתיחה באש במקרים ספורים. גם הפעם, מה שלא ייבדק יהיו ההוראות עצמן: הוראות בלתי חוקיות בעליל, שהיה אסור לדרגים הבכירים לתת – ושעל החיילים חלה חובה לסרב לציית להן.

קיצו של מנגנון הטיוח?

מזה שנה, בהתאם למדיניות הפתיחה באש, יורים חיילים אש חיה ממרחק במפגינים לא חמושים, שלא נשקפת מהם סכנה ממשית, ואשר ניצבים מצידה השני של הגדר ברצועת עזה. פקודה לירות ירי חי באזרחים לא חמושים היא פקודה בלתי חוקית בעליל. אי החוקיות של פקודות כאלה אינה, כפי שקבע השופט בנימין הלוי ב-1958 בפסק הדין בפרשת טבח כפר קאסם, "פורמלית, נסתרת או נסתרת למחצה". להיפך, זוהי "אי חוקיות ודאית והכרחית המופיעה על פני הפקודה עצמה, אופי פלילי ברור של הפקודה או של המעשים שהפקודה מצווה לעשותם, אי חוקיות הדוקרת את העין ומקוממת את הלב, אם העין אינה עיוורת והלב אינו אטום או מושחת".

ישראל צריכה הייתה להימנע מלכתחילה מאימוצן של הוראות בלתי חוקיות בעליל לפתיחה באש. למצער, היה עליה לשנות הוראות אלו מיד כשהתבררו תוצאותיהן המחרידות. בפועל, ישראל אכן פעלה במהירות – אך לא לשינוי הוראות הפתיחה באש: היא מיהרה לנופף במראית העין הקבועה אותה היא ממחזרת מעת לעת, וכבר ימים ספורים לאחר שהחלו ההפגנות הודיעה כי "תחקור" את האירועים. מאז עברה שנה: מאתיים

¹⁰ ר' בצלם, שטח הרצועה אינו "מרחב לחימה", ירי אש חיה במפגינים לא חמושים הוא פשע, 29.3.19.

¹¹ ר' מסמך דובר צה"ל, לעיל הערה 2.

הרוגים, אלפי פצועים – ו-11 חקירות מצ"ח בנוגע ל"מקרים ספציפיים", שכולן עדיין מתנהלות. ההוראות נותרו כשהיו וישומן בשטח נמשך, עוד אנשים נהרגים ונפצעים, ואיש לא נדרש לתת את הדין.

עבור ישראל, 11 החקירות שנפתחו הן עלה התאנה שבו היא יכולה לנופף כדי להוכיח שהיא חוקרת, ליצור את מראית העין הדרושה לה ולהשתיק את הביקורת עד יעבור זעם. ואולם קיום חקירות ומתן דין וחשבון אינם סוגיה תיאורטית או תדמיתית, אלא עניין של פיקוח נפש: חקירות נדרשות כדי להבהיר לדרגים הממונים שהם אינם יכולים להורות על ביצוע פקודות בלתי חוקיות וכדי לקבוע לכוחות המשרתים בשטח מהם גבולות השימוש בכוח. בסופו של יום, המטרה היא להרתיע מחזרה על מעשים לא חוקיים – מסר חיוני למניעת מותם ופציעתם של אנשים נוספים. העובדה שישראל נמנעת מהעברתו מעידה כמה מועט הערך שהיא מייחסת לחייהם ולגופם של הפלסטינים המשתתפים בהפגנות.

גם להתייחסות הרצינית לה זוכה הבטחתה של ישראל "לחקור" – על אף שהעובדות המוצגות במסמך זה ובמסמכים קודמים של בצלם, ידועות היטב – יש השלכות ממשיות: הבטחה כזו משמשת שוב ושוב כשסתום לשחרור הלחץ הבינלאומי המופעל על ישראל להפסיק ליישם את מדיניותה הקטלנית. כך נותרת ישראל חופשיה להמשיך בדרכה, ואף להקצינה.

ישראל אינה רוצה לחקור. כל שהיא מבקשת הוא ליצור מראית עין שזו כוונתה. זו גם הסיבה לכך שגופי החקירה שהקימה אינם מסוגלים באמת לחקור. אין כל סיבה להמשיך ולקנות את הבדיות שישראל משווקת, ואין כל טעם להמשיך ולספור כמה "חקירות" נפתחו, להקדיש להן את כותרות העיתונים, או להתרגש מהזעם המזויף של פוליטיקאים על הפצ"ר ה"מעז לחקור את חיילינו". תנחו – הרי הוא אינו חוקר, הוא מטייח.

שינוי אמיתי במדיניות הישראלית יחול רק כאשר הקהילה הבינלאומית תדרוש זאת באופן נחרץ וחד משמעי, ולא תאפשר עוד לישראל להסתפק בהבטחות ריקות מתוכן "לחקור". על הקהילה הבינלאומית לנצל את כוחה ואת השפעתה כדי לכפות על ישראל להפסיק את הירי ולשנות את מדיניותה. אז, ורק אז, כאשר מסך העשן של החקירות יפסיק לשרת אותה, תאלץ ישראל להכריע: האם להודות בגלוי שאין לה כל עניין בדין וחשבון בגין הפרת של זכויות האדם של פלסטינים, ובכלל זה הריגתם ופציעתם בידי כוחות הביטחון – או לחולל שינוי עמוק, מהיסוד, בהתנהלותה. עד אז, לא נותר אלא להפסיק לשתף פעולה עם מסכת השקרים.